

Przykładowy scenariusz z edukacji polonistycznej, społecznej i etycznej

Renata Małycha-Duda, Elżbieta Pawlińska

Trudne decyzje – scenariusz zajęć w klasach II–III

Wartości: SPRAWIEDLIWOŚĆ, UCZCIWOŚĆ

CELE OGÓLNE:

- rozwijanie umiejętności językowych;
- refleksja na temat obowiązków i zobowiązań wynikających z przyjaźni;
- uświadomienie sobie przez dzieci nieuczciwości faworyzowania przyjaciół lub członków rodziny w sytuacji, kiedy należy próbować podjąć sprawiedliwe decyzje.

CELE SZCZEGÓŁOWE – UCZEŃ:

- słucha i rozumie wypowiedzi nauczyciela;
- rozumie tekst czytany po cichu;
- odpowiada na pytania nauczyciela dotyczące tekstu;
- zastanawia się nad tym, co powinien, a czego nie powinien robić dla przyjaźni;
- bierze udział w dyskusji;
- formułuje propozycje sprawiedliwego postępowania;
- odgrywa scenki dramatyczne;
- wymyśla zakończenie opowiadania.

ODNIESIENIE DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Edukacja polonistyczna. Uczeń: 1a) uważnie słucha wypowiedzi i korzysta z przekazywanych informacji; 1b) [...] czyta i rozumie teksty przeznaczone dla dzieci i wyciąga z nich wnioski; 3a) tworzy wypowiedzi w formie ustnej i pisemnej: kilkudzaniową wypowiedź, krótkie opowiadanie [...]; 3c) uczestniczy w rozmowach, także inspirowanych literaturą: zadaje pytania, udziela odpowiedzi, prezentuje własne zdanie [...].

Edukacja społeczna. Uczeń: 1) odróżnia dobro od zła, stara się być sprawiedliwym i prawdomównym [...].

Etyka. Uczeń: 2) zastanawia się na tym, na co ma wpływ, na czym mu zależy, do czego może dążyć, nie krzywdząc innych [...].

FORMY PRACY:

indywidualna, zbiorowa, grupowa, jednolita, zróżnicowana.

METODY I TECHNIKI:

słowne, problemowe – aktywizujące: drama, dyskusja.

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE:

kartki z tekstem zadań do ćwiczeń dramatycznych, duże arkusze papieru, kredki świecowe, tekst opowiadania.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Zabawa *Jaki powinien być przyjaciel?*

Praca w grupach. Wspólne narysowanie przyjaciela na dużym arkuszu. Zapisanie jego cech. Oglądanie

rysunku, odczytywanie wyrazów. Porównywanie cech: sprawdzanie, które pojawiły się najczęściej.

2. Rozmowa na temat przyjaźni (zaakcentowanie podmiotowości w przyjaźni).

- Czy przyjaciel może wykorzystywać przyjaciela, tak jak wykorzystujemy rzeczy? Np.: Chcę się wyszaleć,

wykorzystuję do tego rolki albo rower. Chcę, żeby mi było ciepło – korzystam z ulubionej kurtki.

- Czy tak samo „korzystam” z przyjaźni i przyjaciela?

- Czym się różni zabawa z przyjacielem od zabawy piłką?

3. Zabawa *Jakim jestem przyjacielem?*

Nauczyciel zapowiada pracę w grupach; wybór przewodniczących grup, losowanie zadania. Odczytywanie zadań, dyskusja na temat zachowania wobec przyjaciela. Przewidywanie dalszego ciągu wydarzeń. Odgrywanie scenek dramatycznych.

Przykładowe zadania:

- Twój przyjaciel nie wykonał pracy zadanej w szkole i chce powiedzieć pani, że twoją pracę wykonaliście

razem. Co zrobisz?

- Twój przyjaciel specjalnie popchnął na przerwie koleżankę, ty to zauważyłeś. Co zrobisz?

- Twój przyjaciel obiecał, że przyniesie do szkoły nową grę. Dzieci ustaliły już kolejność rozgrywek.

Na drugi dzień nie dotrzymał słowa. Dzieci są zawiedzione i gniewają się. A ty, co zrobisz?

Podsumowaniem pracy uczniów będzie stwierdzenie, że jednym ze składników przyjaźni jest uczciwa postawa wobec drugiego człowieka, mówienie prawdy.

4. Zapowiedź pracy z tekstem. Ciche czytanie opowiadania, w którym brakuje tytułu i zakończenia.

Kilka dni temu w drugiej klasie pojawiła się nowa dziewczynka. Zosia była bardzo zadowolona, że będzie się uczyć razem ze swoimi kuzynami – Piotrkim i Pawłem. Przeprowadziła się do nowego domu i odwiedzała chłopców nawet po lekcjach. Zosia szybko zapoznała się z dziećmi w klasie, a koleżanki chętnie bawiły się z nią na przerwach. Pewnego dnia po zajęciach plastycznych pani poprosiła, aby dzieci dokładnie obejrzały wszystkie prace, a potem wybrały takie, które mogą zostać wysłane na konkurs. Pierwsza wybierała Zosia. Zdążyła jeszcze przypomnieć Pawłowi, że po lekcjach spotykają się u babci, i zaczęła oglądać prace. Podniosła malunek Piotrka i powiedziała, że jest najładniejszy. Następny był Paweł. Chłopiec długo się zastanawiał i w końcu wybrał pracę Łukasza. Wtedy Zosia zaczęła płakać, a potem powiedziała Pawłowi, że się na niego gniewa. Tak bardzo chciała przecież wziąć udział w tym konkursie...

5. Sprawdzenie poziomu rozumienia tekstu poprzez zadawanie pytań:

- Jak miała na imię nowa dziewczynka?

- Dlaczego musiała zmienić szkołę?

- Kogo w klasie już знаła?

- Jak dzieci przyjęły nową koleżankę?

- Kto wybierał prace na konkurs?

6. Rozmowa na temat postępowania bohaterów opowiadania. Próba odpowiedzi na pytania:

- Dlaczego Zosia zaczęła płakać?

- Kiedy ludzie płaczą?

- Czy Paweł zrobił coś złego, skrzywdził Zosię?

- Czy zdarza się ludziom płacz pomyłkowy albo złość pomyłkowa?

- Co powinien wtedy zrobić Paweł?

- Czy Paweł powinien zmienić swoją decyzję pod wpływem płaczu Zosi i jej wypowiedzi?
- Dlaczego uważasz, że tak? Dlaczego uważasz, że nie?
- Czy to, że Zosia jest kuzynką Pawła, powinno mieć wpływ na decyzję wyboru jej pracy?
- Czym powinien kierować się Paweł, wybierając pracę na konkurs?
- Czy ktoś próbował zmusić was poprzez płacz, złość albo obrażanie się do zmiany swoich decyzji?
- Czy ktoś z was próbował w ten sposób załatwiać swoje sprawy?

Nauczyciel zwraca uwagę na odróżnianie sytuacji, kiedy płacz ma związek z nami jako osobami, a kiedy jest sposobem załatwiania spraw, czyli wykorzystywania ludzi jak rzeczy. Jeżeli dzieci nie będą umiały nazwać takiego zachowania, nauczyciel wyjaśnia, że to jest manipulacja. Nie można jej się poddawać i robić czegoś wbrew sobie. Trzeba też pamiętać o lojalności, ale nie takiej „nieuczciwej lojalności”, która wymierzona jest w nas jako przyjaciół. Ktoś, kto wymaga bezwarunkowej lojalności, traktuje swojego przyjaciela jak rzecz.

7. Nadanie tytułu i wymyślanie zakończenia opowiadania. Praca indywidualna.

8. Odczytywanie zdań. Ocena pracy uczniów.

9. Zabawa: *Wymyślanie nazw rzeczy, jakimi ludzie się stają, kiedy inni próbują ich wykorzystać.*

Przykład:

„Przytakiwacz Doskonały” – gdy koleżanka oczekuje, że zawsze będziemy przyznawać jej rację. Odwołanie się do zdań w ćwiczeniu drugim: *Jakim jestem przyjacielem?* Odczytywanie zdań i wymyślanie nazw. Np.: w pierwszym zdaniu: „Robotnik Osobisty” – kiedy ktoś chce, żebyśmy zawsze dzielili się z nim swoją pracą. Po wymyśleniu nazw dzieci układają zdania i mówią na głos: Jestem twoją przyjaciółką (lub: koleżanką), ale nie jestem „Przytakiwaczem Doskonałym” itd.

10. Podsumowanie zajęć.

Uwagi o realizacji:

1. Informacje uczniów na temat próby manipulacji przez rówieśników i dorosłych mogą być dla nauczyciela inspiracją do projektowania kolejnych zajęć o tej tematyce.
2. Przypominamy uczniom, że trzeba przedstawić innym swoje kryteria albo wspólnie je ustalić, gdy dokonujemy w klasie jakichś wyborów.